SUSCRIPCIÓ
Barcelona . . Una pesseta al mes
Espanya . . 4'50 pessetes al trimestre
Extranger . 9'00 id. id.
Pagant per anys, una pesseta de rebaixa

EL POBLE CATALÀ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
IMPRENTA
CARRER DE FORTUNY, NÚM. 2 TERS.
TELÈFONS
REDACCIÓ, 723 - - IMPRENTA, 2.298

ANY X.-NUM. 3.105 | BARCELONA, DIUMENGE 14 DE SETEMBRE DE 1913 | UN NÚMERO, 5 CÈNTIMS

Grans Magatzems
El Siglo
BARCELONA

Barcelona, Setembre de 1913

La Direcció dels Magatzems El Siglo, es complau en participar a la seva clientela i al públic en general, que la col·lecció de models per a la propera temporada es trobarà exposada en els locals del segón pis, des de'l 18 de l'actual.-Per a major comoditat dels visitants, s'adverteix que les col·leccions de models estrangers s'ensenyaràn en els salons destinats a encárrecs, guardant ordre rigurós de solicitut.-El creixent éxit de les seccions de confeccions ens ha obligat a augmentar el personal de que disposave'm en tallers, comptant des d'aquesta temporada amb nombroses i intel·ligents talladores i experts modists-sastres, que indubtablement deixarán complagudes a quantes persones es serveixin afavorir-nos amb sos encárrecs.--El Director de Vendes.

Trajos sastre - Trajos sas're per a vestir - Trajos de teatre Trajos de fantasía per a vestir Abrics per a cotxes i viatge Pells - Sortides de teatre - Bates Bruses - Faldilles i rafajos - Cotilles a mida - Trajos per a nena Altes novitats en Fichús, pitets, etc., - Espléndids assortits en llanes, sedes i demés artícles de moda - Seccions especials per a la confecció de roba blanca per a senyora i nena

NOTA: No's repartelxen circulars

Sorderes Doctor March, especialista que posseeix l'aparell eléctric Kinésiphone del doctor Maurice de Paris per a tractar les sorderes per la reéducació de l'oid.
Dr. MARCH, ex-ajudant del doctor MOURE, de Burdeus.
Nas, coll i orelles.—Fontanella, 15, primer, primera

MATA TOTS ELS INSECTES
(Puces, xinxes, mosquits, escarabats, cucaratxes, etc.,) l'insecticida
CAUBET
EN CAPSES - MANXA
LA MONTENEGRINE
DEMANI'S EN DROGUERIES I QUEVIURES

El conservadurisme dels revolucionaris

Per als obrers catalans

Els obrers, a Catalunya, empleen el castellà com a llengua escrita i sovint com a llengua parlada en sos actes. Sindicats de resistencia, agrupacions polítiques, comissions de vaga, periòdics obreristes, usen tothora la llengua castellana. L'idioma oficial dels obrers catalans és el castellà.

Perquè? Jo m'ho he preguntat sovint, i he meditat llargament al voltant de la pregunta. De les meves meditacions he tret la convicció que l'ús del castellà pels obrers catalans és un cas de conservadurisme inconscient. I consti bé que a tal conclusió he arribat seguint el camí d'un curiós que fa una enquesta, i no el camí d'un patriota que vol fer prosèlits.

¿Perquè empleen el castellà aqueixos treballadors nostres? Penseu-hi. Pensin-t'ho ells mateixos. L'empleen perquè és la llengua oficial, perquè és la llengua de l'Estat. Es a dir, per la mateixa raó que l'empleen els buròcrates. Pot imaginar-se una docilitat més gran, un ajupiment més complet? Aqueixos homes, encesos sovint pel vent flamejant de l'ideal revolucionari, fàcils a la rebel·lió, enemics de l'Estat burgès i de la gent que'l dirigeix i que'l serveix, se deixen imposar una llengua estranya, mansament, sense protestar, sense planyê's, sense ni sentir el pes de l'imposició. Aquell mateix home que's redreça per la més lleu punxada a la seva dignitat individual, sofreix la burxada fonda que's dóna a una cosa tant viva, tant propia, tant seva, tant lligada amb el séu esperit i la seva sang com és la llengua.

Que el patró li dóni una ordre humiliant, que un funcionari o un agent de la força pública, per exemple, el tracti amb menyspreu, amb to de superioritat..., i a l'obrer català el cor li bota de rabia, i un llampec d'ira li llueix en els ulls. Tot ell se sent retorçat per una revolta nobilíssima. Però ve l'Estat dominador, i imposa a la terra catalana una llengua que no és la seva; i aquell mateix obrer s'hi conforma, i usa la llengua estranya, no sols quan se l'obliga forçosament a fer-ho, sinó en molts altres casos en què s'en podría ben estar. Esquiu davant els manaments de l'Estat, en això de la llengua l'obeeix sol-lícit.

Aquesta obediencia està tota sadollada d'esperit conservador i conformista. Castella ha imposat la llengua a Catalunya, l'ha feta oficial en la nostra patria; i els obrers catalans l'accepten i la fan també oficial en les seves organitzacions i en les seves propagandes. Això els obrers de la Catalunya espanyola. Els de la Catalunya francesa, com que allí mana un altre Estat, creuen a aquest i usen la llengua francesa. Si l'Estat dominador fós l'anglès, usaríen la llengua anglesa; si fós l'italià, l'italiana; si fós el rus, la russa. En aquesta qüestió l'Estat no té més que manar per a ésser obeït pels nostres més violents revolucionaris. Molts d'ells, de l'Estat no acaten ni els codis, ni els Parlaments, ni les lleis, ni els tribunals, ni les autoritats; però acaten de bon grat la llengua oficial. Curiosíssim conservadurisme!

Ja sento algú que'm diu: «Empleem el castellà per a que ens entenguin tots els obrers espanyols. A Catalunya hi ha molts obrers que no són de la terra i que no entenen el català.» L'escusa és paupèrrima. Si hi ha no catalans a Catalunya, lògic és que s'enteng uin amb els catalans aprenent ells el català, i no parlant els catalans el castellà. Es clar que sempre convindría emplear aquest en determinats casos. Mes la llengua usual, normal, de les organitzacions obreres catalanes hauría d'ésser el català. I hauría d'ésser així, no solament en virtut dels drets col·lectius de Catalunya, sinó per respecte a aqueixa cosa tant personal, tant de l'home, com és la parla. Car la llengua no és pas de la terra, ni de les muntanyes, ni dels rius, ni dels monuments antics, ni de les tombes seculars: és dels catalans, dels homes catalans, dels catalans que moriren i dels qui viuen. La llengua és un troç de la nostra personalitat; la llibertat i l'espontaneitat del séu ús tenen el mateix fonament i la mateixa valua que la llibertat dels nostres moviments corporals i que la llibertat del pensament i de la conciencia.

Com guanyaría en riquesa espiritual la classe obrera catalana si es tregués del damunt aqueixa lletja i feixuga roba de disfreça que és una llengua emmanllevada! Aquest guany espiritual el comprenen uns quants militants del moviment obrer. El comprenen En Felip Cortiella entre'ls llibertaris, En Seguí entre'ls sindicalistes, En Comaposada entre'ls socialistes, i alguns més. I quasi no cal anomenar a l'Andreu Nin, que ha dut recentment el cabal dels séus entusiasmes al socialisme, perquè ell segueix essent dels nostres en quant a la causa catalana.

Esforcín-se aqueixos pocs militants de l'obrerisme català en dónar als nostres treballadors, tant rics del noble sentit de la dignitat, aqueixa nova riquesa de l'independencia de la llengua, avui ofegada per un insospitat i estrany conservadurisme. L'ús de la llengua propia és general en les organitzacions sindicals i polítiques de tots els països. Adhuc els obrers de nacionalitats diverses que en gros nombre s'estableixen al Nord-Amèrica, s'agrupen allà segons els països d'origen, usen en ses organitzacions la llengua materna i en ella redacten els séus periòdics. Als Estats Units se publiquen diaris socialistes en llengua alemanya, txeca, italiana, hebrea, magiar i polonesa.

A. ROVIRA I VIRGILI

FILLS DE F. MAS SARDA
RAMBLA DEL CENTRE, 23. - BARCELONA
Negociem tota classe de cupons venciment primer d'octubre pròxim.

CASA MARTÍ
REGALS: Joieria, Platería, Rellotgeria Objectes d'art, Máquines fotogràfiques. porcelanes, mobles, etc., etc., a preus sens competencia i de veritable ocasió. Estalvia temps diner tota persona que là operacions en la mateixa. - Unica a Barna. St. Pau 28

Ciutadanes

Els balcons de l'habitació on treballem moltes hores diaries, cauen al Pla de la Boquería. Abocant-nos a ells podem fitar la Rambla de les Flors i la dels Caputxins, mirar com s'encenen les botigues del carrer de la Boquería i veure com retornen a Sans, a l'Hospitalet i a la Bordeta, aquelles dònes, amb tots els séus quatre quartos, que donen caràcter al carrer de l'Hospital.

Ara, en aquests temps de calor, mes, de calor oratjosa, hi sortim molt sovint al balcó — tant com noia festejadora; —emperò, no fitem les Rambles, ni el xiroi carrer de l'Hospital, ni la comercial via patria de la «Botiga Fonda» i dels dos Xatos.

Nosaltres, com Macbeth i com Hamlet (perdonin la vanitat), tenim el nostre espectre, no en forma de pare ni d'hoste assassinat, no. El nostre és en forma d'emblanquinador desconegut.

Es un emblanquinador del qual estem segurs que no emblanquina. Es el cigne negre, és el conill blanc dels emblanquinadors.

Un dia en que nosaltres entràvem a l'escala i ell feia sa comanda en la taverna, el sentírem parlar. Es castellà.

Sí, és castellà; se li coneix en l'accent; però ell, bon hoste, parla en la mai prou alabada llengua catalana. Molt malament, és cert, però hi parla.

Nosaltres tindríem un gran interès per a que treballés; per a que li surtissin cuines per a deixar com una plata o escaletes per a pulir. «Naranjas!».

I és que l'home té un posat de mig senyor que esvera. Es que'l mig senyor porta d'«armas al hombro» un pinzell curt, curt, curt. Es que'l mig senyor rebutja, com si ho fos sencer, les ofrenes que ell creu humiliants.

La seva dòna frega escales, fa feines i copça bonos dels que algún regidor envía als diaris o als centres dels partits; ell, nou capità Manaia, passeja pel Pla de la Boquería la seva escombra d'emblanquinador i el vestidet de fil d'un parent meu i aquell capell de palla que jo he dut

M. REI

Dr. Serrallach VIES URINARIES I RONYÓ 12 a 2 y 6 a 7. Pelai, 40.
Consulta económica, de 7 a 9, Jovellanos, n.º 9.

ESTOMACAL
Con el Elixir Saiz de Carlos se curan las enfermedades del estómago é intestinos, aunque tengan 30 años de antigüedad y no se hayan aliviado con otros medicamentos. Cura las acedías, dolor y ardor de estómago, los vómitos, vértigo estomacal, dispepsia, indigestiones, dilatación y úlcera del estómago, hiperclorhidria, neurastenia gástrica, flatulencia, cólicos,
DIARREAS
disenteria, la fetidez de las deposiciones, el malestar y los gases. Es un poderoso vigorizador y antiséptico gastro-intestinal. Los niños padecen con frecuencia diarreas más ó menos graves que se curan, incluso en la época del destete y dentición, hasta el punto de restituir á la vida á enfermos irremisiblemente perdidos. Lo recetan los medicos.
De venta en las principales farmacias del mundo y Serrano, 30, MADRID
Se remite folleto á quien lo pida.

ECOS

EL SENYOR baró de Bonet, rector de l'Universitat, está agonitzant. De qué es mor? — es pregunta. I es respón: d'una malaltía indefinible. Mor de lo que va morir En Suñol. I En Suñol? — es torna a interrogar. De lo que va morir En Maragall.

Quan desaparegué el poeta Gustau Adolf Becquer, fou preguntat el seu germá Valeriá, el dibuixant, per la malaltía mortal.

—De qué ha mort?

—No ho sé, de mort.

Aixís aquests homes nostres, s'en van de la terra, com si fos complida la seva missió humana. Ells s'han ofert a la ciutat, en un aspecte o altre, amb tota l'intensitat del seu viure. L'inquietut i el treball els consumiren. Sentíen massa; el día, l'hora i el minut ciutadá o la labor professional o les coses eternes o les fugitives amarades de bellesa o d'emoció. I per això que ningú pot donar el nom de les malaltíes que'ls fan agonitzar i es té de donar la resposta d'En Valeriá Becquer.

—De qué ha mort?

—No ho sé. De mort.

—o—

AL COLABORADOR de «La Tribuna», «Ugolino», obsesionat per la caça de errors, defectes o «gafes» de la gent catalana, no li arriben les noves madrilenyes que poden servir per a comentaris escandalosos. Aixís ahir, es plany que'l capitá Sánchez no publiqui les seves memories.

«Es una lástima que no lo haya hecho ya — el publicar les seves memories—, esperanzado con salvar la piel. Cuando uno es autor de un crímen como el de la Escuela Superior de Guerra, ha de tener el valor de las convicciones, y dejarse admirar. Repugnan la modestia o el instinto de conservación del capitán Sánchez.

Ellos nos privan, tal vez, de un ameno libro, que todos leeríamos con fruición.

Sobre todo si en él se novelaban los trapicheos y amores de María Luisa, que está gorda y mira como una vaca ahíta...»

El capitá Sánchez té escrites les seves memories i «España Nueva», amb la firma del senyor Alfons Vidal i Planas, ha publicat un extracte d'elles, gracies a estar també confinat aquest senyor en les presons militars.

A Espanya continuará una novitat, que ja'l Vivillo va intentar introduir, la publicació de l'autobiografía d'un criminal famós. Peró el senyor «Ugolino» pot tranquil·litzar-se perque les memories del capitá Sánchez son acabades, i té el propósit d'entregar-les a un editor. La llengua castellana tant grata a l'«Ugolino», podrá aixís ostentar una superioritat sobre la catalana.

—o—

DELS PERIODISTES no catalans, al volta sigui En Rafel Mainar el mes respectuós amb les coses i els homes de Catalunya, malgrat el seu anticatalanisme. Peró damunt d'En Mainar ha caigut una corresponsalía i ja és sabut que cronista anti-catalanista de periódics forans, fa almenl construeix amb les seves cróniques un rosari d'equivocacions.

Els cronistes per a Madrid semblen Paganels sense redempció. Van per Barcelona patint d'una curiosa hadoquería, trabucant-ho i confonent-ho tot. Ara, En Mainar, cronista per a Valencia, en «El Correo de Levante», diari monárquic, inicia les seves escriptures barcelonines i en la primera per nosaltres llegida, on ataca als catalanistes, complint-se la llei dels errors dels corresponsals, cau en doble equivocació.

Parla de que En Pi i Margall no té encara a Barcelona, ni estátua ni carrer amb el seu nom. Raó li molta té En Mainar, peró deu saber que per al monument a En Pi hi han uns quants milers de durus recullits i triat el lloc d'emplaçament. Exactament succeeix amb el de Mossen Cinto, amb l'adició de que'l concurs per al boceto de moment está ja realitzat, no mancant-hi mes que l'execució.

Puntualitzat aixó, recullim altres observacions d'En Mainar.

«Aquí, en Barcelona, pronunció el gran D Francisco su último y admirable discurso y por cierto que fué en el Ateneo Barcelonés y para decir a los catalanistas que entonces, como ahora, mandaban en la casa, cuatro verdades bien dichas...»

El darrer discurs d'En Pi, no fou a l'Ateneu, sinó en l'Associació d'Estudiants de Madrid. Al cap de pocs díes, quatre o cinc, morí'l gran home. En el seu discurs digué als catalanistes «cuatro verdades bien dichas» peró el senyor Mainar ignora, sens dupte pel temps transcorregut quines foren aquestes veritats. La síntesi del discurs fou aquesta: «No hi ha necessitat del separatisme, perque amb el federalisme ne tenim prou». El federalisme d'En Pi, senyor Mainar, otorga a Catalunya l'ús oficial de la seva llengua, corts catalanes, tribunals i empleats catalans, llegislació propia, deixant tant sols a l'Estat central allò que com la diplomacia, les comunicacions, la moneda, etc., és d'utilitat comú i afavoreix a les nacionalitats federades. Aquest era i és l'ideal catalanista, l'ideal nostre i el d'En Pi i Margall. Per això defensá'l catalanisme contra'ls seus mateixos correligionaris i per això també'ls catalanistes li feren guarda en aquells díes rememorats per En Mainar. Si, entorn del seu carruatge, a la sortida dels Joes Florals, fou aquella lluita famosa entre catalanistes i polítzons.

Deixi de correuar l'anti-catalanisme en les seves cróniques, que'l fer-ho, ja ho veu, té una inevitable «jettatura.»

DE POLÍTICA

NOTES I COMENTARIS

Contra'ls corresponsals anticatalans

«La Veu de Catalunya» se queixa fa temps de l'anticatalanitat d'alguns corresponsals de periòdics d'Espanya que viuen a Barcelona, especialment del que representa els diaris catòlics de la «Prensa Asociada».

Aquest corresponsal, que ja donà molt que parlar quan l'incident de la llengua catalana amb l'alcalde de Vilafranca, per la manera irrespectuosa i xiroia amb que parlava de l'assumpte en el govern civil, no dóna compte en els diaris de que és corresponsal dels actes amb que's commemorà la luctuosa data del 11 de setembre, fent en canvi grans ressenyes de coses que poden resultar en desprestigi de Barcelona.

Ja és conte vell aquest de l'anticatalanisme dels corresponsals que viuen a Barcelona. EL POBLE CATALA ha tingut de posar a la picota als periodistes que s'han emprès l'innoble tasca de dir mal de Catalunya, vivint en ella. Als molts que hem tingut de denunciar diverses vegades hi haurem d'afegir ara aquest corresponsal de diaris catòlics que frueix inflant tot lo que'ns pot ésser desagradable i callant lo que pot resultar exaltador per al catalanisme.

«Renaixement»

Es digne d'el·logi el número extraordinari que aquest setmanari catalanista ha dedicat a la luctuosa data del 11 de setembre de 1714, en el qual hi figuren les valioses firmes dels escriptors i historiadors de Catalunya, senyors Martí Julià, Moliné i Brasés, Daniel Girona, Ramón N. Comas, Carreras Candi, Carreras i Bulbena, Genís i Aguilar i altres no menys prestigiosos del Catalanisme.

Ademés, diversos plànols del siti de Barcelona i un bonic dibuix reproductiu de la Torra dels Aucells del Baluart de Sant Pere, acaben de fer el número més interessant, essent en conjunt digne de figurar en la col·lecció de les nostres patriòtiques publicacions.

Festival patriótic

El chor «Catalunya Nova» i l'Ateneu Nacionalista Republicà, organitzen per a avui al vespre un festival patriòtic en commemoració de l'onze de setembre de 1714.

Se posarà en escena «Calvari amunt» d'En Burgas, i «Mestre Olaguer» d'En Guimerà.

Varies

L'Ateneu Nacionalista Republicà té interès en fer constar que mai ha estat adherit a l'U. F. N. R. Que consti així.

Però que consti també, en honor a la veritat essencial de la nostra informació, que'ls elements mateixos que ara formen l'Ateneu, amb un nom molt semblant al d'ara, havíen pertenescut a l'U. F. N. R., i que al separar-se'n es donaren el nom que ara ostenten. Tots tenim, doncs, raó.

—La Comissió reorganitzadora del Partit Republicà Democràtic Progressista en reunió de la barriada de Can Tunis, inscrits en el cens, quedà constituida en la forma següent:

President honorari, don Ernest García Ladeveso; president efectiu, don Jaume B. Murtra; vice-president, don Juli Arnau; secretari, don Manuel Valls; vice-secretari, don Josep Valls Català; tresorer, don Teodor Degracia; vocal primer, don Lluís Degracia Català; vocal segón, don Manuel Capero.

—La Comissió de propaganda política del Círcol Lliberal Democràtic del districte VI, Consell de Cent, 264, baixos, ha près l'accord d'organitzar un cicle de conferencies político-socials, que inaugurarà el pròxim dissabte, dia 20 del corrent, don Tomàs Caballé i Clos, desenrotllant el tema «El derecho nuevo».

Les conferencies seràn públiques, celebrant-se en l'espaiós saló teatre de dit Centre.

—La Junta directiva de la «Peña Liberal» ha accordat organitzar per a les pròximes eleccions una oficina electoral per al servei del públic en general i dels séus correligionaris de Barcelona en particular.

—Els radicals se dediquen a menjar. En la Casa del Poble del districte quint hi tindrà lloc un banquet de confraternitat, al que's diu que hi anirà En Lerroux.

—«La Veu» d'ahir publica un article de don Francesc Albó, a qui, com és sabut, amb motiu de la seva intervenció en el Banc d'En Lerroux, semblava que se l'havía tret del partit.

—S'ha designat el dia 28 de l'actual per a celebrar la diada regionalista de Comudella, a la qual assistirà el «leader» regionalista don Francesc Cambó.

Assamblea Municipal de l'U. F. N. R.

La Junta Municipal de l'U. F. N. R. convoca a tots els delegats de l'Assamblea Municipal a la reunió que tindrà lloc avui, diumenge, 14 del corrent, a les dèu del matí, en el saló d'actes del C. N. R. de Barcelona (Pelai, 42, pral.)

Ordre del dia

Complimentar lo estatuit en l'article II del Reglament de l'Assamblea Municipal.

Recurs d'alçada interposat pel Centre d'U. F. N. R. del Dte. II.

Táctica electoral que ha d'accordar-se per a les vinents eleccions municipals.

Proposicions generals.

Barcelona, 1.er de Setembre de 1913.

El Secretari de l'A. M.
V. Alcrudo.

Els enemics de la República portuguesa

Fracás d'un complot reialista

Del gran diari socialista francès «L'Humanitè», traduim el següent fragment d'un article d'En Fabra Ribas que creiem interessarà als nostres lectors:

«El passat mes de febrer, els reialistes començaren els treballs encaminats a provocar una revolució aprofitant l'ocasió que els ofería les noces de l'exrei Manuel.

El delegat per a la compra de les armes era En Manuel de Bas Vacollar, habitant a París, hotel Cavour, 86, rue Lafayette. En Vacellar sostenía relacions molt freqüents amb els «conspirateiros» de Madrid i de Lisboa, per mediació d'August Nagueira Magalhaes, domiciliat també a París, al núm. 1 de la rue Jaques-Offenbach.

Tot anava bé fins a l'abril últim, però les baralles entre «manuelistes» i «miguelistes» retrassaren molt les coses. No obstant, continuaren ardorosament llur obra, esperant tenir-ho tot a punt la data de les noces de don Manuel. Els reialistes establiren llur centre d'operacions a Galicia, on se trobaven els principals capitostos, especialment Acevedo Continho, el comte Saldanha de Cama, el capità Camacho, el lloc tinent Sepúlveda, el comte de Cabrela, i altres encara, dels quals era'l veritable representant Joaquim da Roza Bastos, domiciliat a Tuy, al carrer del Progrès, núm. 3.

Mentres a Galicia s'preparava'l «coup» tenía lloc una important reunió a Lugano (Suiça), a la qual assistiren l'exrei Manuel i moltes personalitats monàrquiques. Allí s'fixà'l plan definitiu de l'alçament monàrquic, que havía d'esclatar el 4 del corrent.

Sembla fòra de dubte que les Corts de Munic i de Sigmaringen (capital del principat d'Hoenzollern-Sigmaringen) i la princesa de Bragança, viuda del duc Carles-Teodor, han tingut una intervenció molt directa en el moviment. Esperaven trobar un apoi eficaç a Berlín, que havía d'ésser recompensat amb la cessió de les Açores, de l'Angóla o d'una altra colonia portuguesa.

Tot ha sigut temps perdut!

Els treballs tant penosament realitzats i preparats des de tant temps, no han servit més que per a demostrar una vegada més l'impotencia dels monàrquics portuguesos i l'inhabilitat dels conspiradors, els plans i les intencions dels quals són sempre coneguts per endavant.»

Els catalans fòra de Catalunya

El periòdic «Germanor», de Santiago de Xile, explica la festa celebrada per a inaugurar el retrat de mossèn Cinto en la galería de catalans il·lustres d'aquell centre català.

L'escala plena de flors i amb l'escut de Catalunya; la sala amb tapiços de totes les regions on se parla la nostra llengua, els bustes d'En Frederic Soler i de l'Angel Guimerà, magnífics quadres de bronzo repujat cedits per la fundició artística d'En Campins i Companyía, i tots artísticament disposats baix la direcció d'En Frederic Masriera.

Formada la presidencia per estimats compatricis, s'avançà el senyor Masriera a llegir un discurs entusiàstic que feu vibrar vigorosament l'ànima de tots els presents. Parlà de la patria llunyana, de la germanor dels emigrats, dels grans homes catalans, de mossèn Cinto, a qui Catalunya prepara un monument a Barcelona i del qual n'hi havía la figura en aquella sala; contà anècdotes literaries del gran poeta; dedica un cant d'amor a la llengua catalana, i diu que aquell Centre és un allargament de la patria.

Fou coronat per una grandiosa ovació.

El quadre dramàtic del Centre, format pels senyors Planas Casagràn, Barrera, Carrasco, Noguera, Callís, Torrents, Sirera i Casals, representaren molt bé el primer acte d'«El Místic», d'En Rusiñol.

Al descobrir-se el retrat de mossèn Cinto, tothom s'alçà dret i li tributà una grandiosa ovació mentres la secció choral cantava «L'Emigrant», lletra de mossèn Cinto i música d'En Vives, que va fer plorar d'emoció patriòtica a tots els concorrents, anyorant la terra de la patria.

S'executaren algunes composicions musicals.

La senyora Casagràn recità «Amor de Mare». En R. Masriera i A. Castañer a violí i piano executaren una composició «A Verdaguer». En Muns recità la «Oda a Barcelona» de mossèn Cinto. En Balada tocà la «Dança espanyola», d'En Granados, i l'actriu Marguerida Xirgu pujà a l'escenari en mig d'una entusiàstica manifestació i amb parescudes manifestacions d'entusiasme recità «El filador d'or» i per a satisfer els aplaudiments del públic català «Captant» i encara després «Records» d'En Guimerà. L'ovació que se li tributà fou grandiosa.

Els orfeonistes cantaren «La Farigola» d'En Borràs, el tenor Gironella la «Canço de Severí» d'En Vives, i les cançons i les composicions musicals i les recitacions duraren fins a la matinada que, per a remat, se cantaren «Les flors de maig» d'En Clavé.

Després s'oferí un xampany d'honor a la Xirgu i demés personalitats i la festa semblava que no s'hagués d'acabar mai. Aquell ambient de catalanitat esponjava de joia a tots els nostres compatricis que no trobaven el moment de separar-se.

Tothom dedicà grans elogis a En Frederic Masriera, l'organitzador d'aquella tant hermosa festa.

L'homenatge a l'Arnau

La vila d'Arenys de Mar celebrarà avui l'homenatge endreçat al vell comediógraf català Josep M. Arnau.

L'acte tindrà tota la solemnitat que's mereix l'home a qui s'homenatja. La vila d'Arenys es vestirà de festa. Tots els pobles de l'encontrada es congregaràn en la riallera població costenya. L'alegría s'unirà al respecte a l'home que fou un dels primers creadors del teatre català.

De Barcelona sortiràn també algunes personalitats del nostre món artístic.

El senyor Francos digué ahir nit als periodistes que ell i el general Weyler, acompanyats d'En Sagnier, aniríen a Arenys, per a assistir a l'homenatge.

Lo de l'Art Fabril

Altres fàbriques que treballen.-«La Constancia»

Ahir matí se renusaren els treballs en la quadra d'En Pere Homs, amb l'horari de seixanta hores setmanals.

També han accordat tornar al treball el proper dilluns, els obrers de la fàbrica d'En Miquel Villar, situada al carrer del Dos de Maig, núm. 234.

Com aquesta fàbrica reb la força d'una altra que no treballa els dies festius, s'ha solucionat el conflicte accordant-se que siguin seixanta i una hores setmanals les que's treballin; això amb caràcter interí.

Segons ens ha dit la Junta de «La Constancia», s'ha solucionat també lo relatiu a l'horari de la quadra núm. 12, anomenada de Tarradas, que funciona en la fàbrica coneguda per Casa Janas, la qual treballarà a raó de seixanta hores setmanals.

—A les tres de la tarde d'ahir, en l'Agrupació Obrera del Clot se notava molta animació de dònes, les quals acudíen a dit Centre a liquidar lo recaudat en la sotscripció voluntaria.

La Junta de «La Constancia» ens manifestà a darrera hora que encara no s'ha demanat l'oportuna autorització per a celebrar l'assamblea de que donàrem compte; però que's sol·licitaría la mateixa tarde o avui al matí.

Sobre l'informació

Amb motiu d'haver quedat obert pel ministeri de la Governació, en Reial Ordre continguda en la «Gaceta» del dia 11 del corrent mes, una informació pública davant l'Institut de Reformes Socials sobre tots els extrems del Reial Decret del 23 d'agost, sobre la jornada màxima ordinaria de treball dels obrers d'ambdós sexes en l'industria textil, la Cambra de Comerç i Navigació, d'aquesta ciutat, rebrà quants informes i comunicacions se li dirigeixin per escrit fins el dia 20 del mes que corre, respecte de dits extrems.

Judicials

El jutge senyor Prat ha confirmat l'auto de presó contra «El noi del sucre» i els séus companys Roca i Mànguet.

Les fàbriques que treballaren ahir

El moviment de la vaga, corresponent al dia d'ahir era'l següent:

S'ha renuat el treball en una fàbrica amb 25 operaris. En altra, en la que ordinariament treballen 100 obrers, han renuat el treball 70.

Resum: Fàbriques que treballen, 251. Obrers que treballen, 25.411.

Els fabricants de la muntanya

La comissió de fabricants de la Muntanya, nomenada el dia 28 d'agost, ha accordat convocar per al propvinent dimarts, a les quatre de la tarde, en el Foment del Treball Nacional, una reunió, per a donar compte de les gestions realitzades per dita comissió i per a prendre'ls accords que's creguin oportuns.

Mes de l'informació

Ha sigut remès a Madrid el següent telegrama:

«Ministro Gobernación. Madrid. — Cámara Industrial ruega a V. El amplíe plazo información oral y escrita sobre Real Decreto 23 agosto último, reduciendo jornada industria textil, facultando al propio tiempo para que puedan concurrir a la misma, además de las entidades, los particulares afectados. — Sedó.»

—El governador ha rebut un telegrama del ministre de la Governació, manifestant li que'ls quatre darrers dies, destinats a la verbal i que serà escoltada per la junta en plè de l'Institut de Reformes Socials. —La Cambra Industrial està ultimant l'informe que ha d'enviar a l'Institut de Reformes Socials, referent al Reial Decret de 23 d'agost.

—El president del Foment del Treball Nacional ha rebut una comunicació del governador civil manifestant que ha rebut del ministre de la Governació un telegrama anunciant-li que en la «Gaceta» del 11 publica la R. O. convocant a l'informació que ha de precedir al Reglament per a l'aplicació del R. D. de 23 d'agost darrer. L'informació serà escrita davant l'Institut de Reformes Socials, però si alguna entitat desitja fer-la oral, pot sol·licitar-la, essent el plaç concedit per a la mateixa fins el 25 de l'actual.

El Foment prega als fabricants que desitgin enviar els séus informes a aquesta Corporació, ho facin abans del 18 del corrent, amb l'objecte de que puguin ser tingudes en compte les seves observacions.

El Foment

El president del Foment del Treball Nacional reunirà a mitjans de la propera setmana al Consell Superior d'aquesta Corporació.

Vaga forçosa

A un confrare local li diuen de Terrassa, que degut a la gran crisi perque atravessa l'industria fabril d'aquella ciutat, existeixen parats en l'actualitat prop de dos mil obrers d'ambdós sexes.

De perllongar-se poc temps més l'escassesa de demandes en els productes no sería estrany que'l paro se fes general, extenent-se la miseria entre la classe proletaria.

El tancament de les botigues a les vuit del vespre

Reunió

Demà, dilluns, a les 10 de la nit, es reuniràn en l'Unió Gremial, els presidents, síndics i delegats dels gremis, afectats pel tancament a les vuit de la vetlla, per a concretar els medis més eficaços que convé oposar a la campanya dels dependents.

Denunciat

Ha sigut denunciat al jutjat de guarda un dels joves detinguts amb motiu de les pedrades als establiments que tenien les portes obertes després de les vuit del vespre.

El governador digué que volía acabar amb aquest afer impropi d'una ciutat culta com Barcelona.

A la nit refermà altra vegada aquestes declaracions.

Butlletí del Treball

ELS CONSTRUCTORS D'ARQUES

A tots els companys constructors d'arques i báscules, Companys:

Tenint de celebrar-se assamblea general extraordinaria per a tractar assumptes d'una gran importancia per a tots, se us convoca per a que sense falta compareixeu tots a l'acte.

La reunió es celebrará en el local social, Ronda de Sant Antoni, 17, café Alsacia, avui a dos quarts de 10 del matí.

Us desitja salut i constancia. — La Junta.

ELS ESTAMPADORS. UN MANIFEST

La Societat d'Estampadors i Aprestadors ha publicat un manifest plé d'energía i de veritat, contra alguns obrers de la casa Viuda i fills de J. Vilá, del carrer de Marián Aguiló, del Poble Nou.

Reproduim alguns fragments del manifest:

«Sepa toda la opinión sensata que lo que han hecho estos infelices obreros, no tiene precedente, ya que han «retenido sus cuotas» cuando tenemos «presos» en la «carcel» y cuando precisamente en el corto término de un año y medio, han conseguido grandes «mejoras» gracias a nuestra potente unión, gracias a nuestra Sociedad.

Sabemos que estos «amarillos» de la fábrica de «Vda. e Hijos de José Vilá» protestan, aún que no son valientes para presentarse en nuestra secretaría y hacerlo cara a cara, del paro que para apoyo del «Arte Fabril» hemos llevado a cabo estos días, pero nosotros tenemos que contestarles que en la fábrica donde ellos trabajan, hay compañeros que debido a una crisis de trabajo están en paro forzoso hace ya «ocho semanas» y que cuando estos obreros han visto transcurrir semana tras semana sin poder llevar a su hogar ni un sólo jornal para poder mitigar el «hambre de sus hijos», han insinuado el reparto del poco trabajo que había a los que siempre se habían dicho sus amigos, a los que les había tocado la suerte o preferencia de continuar trabajando y de no sentir los fatigazos de la miseria. Y los «amarillos», que dicen haberla sentido en las tres semanas de nuestra huelga, no haciéndose cargo de lo que sufren los que hace ya «ocho semanas» que están parados, se han negado a su petición tan justa y de un modo tan humano, saliéndoles así a la superficie lo que a dentro llevan de «egoístas» y «despreciables».

La Junta de la «Sociedad de Estampadores y Aprestadores» ayudados por varios compañeros abnegados de la misma, hemos emprendido una campaña de saneamiento y hoy, «amarillos» de la fábrica de «Viuda e Hijos de José Vilá», os toca el turno a vosotros y tened presente que si no os dais por entendidos con este toque de atención, y no cambiais de conducta, haremos una hoja poniendo vuestros nombres a la verguenza pública para que vuestros amigos al saber quienes sois, os nieguen su amistad y así quizá un «boicot personal» os llevará a mas buenos procedimientos societarios. — La Junta.»

FEDERACIO DE PALETES

La «Federació d'Oficials Paletes de Barcelona i el seu radi»: Convoca a totes les juntes directives i delegats a la reunió general que's celebrará avui diumenge, a les 10 del matí en el local colectiu (Tapinería, 33, primer, segona), per a tractar d'assumptes de gran interés per a l'ofici. Es prega la major assistencia. — La Junta.

ELS CONSTRUCTORS I BARNIÇADORS DE PIANOS

Se vos convoca a la reunió general extraordinaria que's celebrará avui, día 14, a les nou i mitja del matí, en nostre domicili social (carrer de Sant Pau, 83, entresol). Per ésser de gran importancia vos recomana que no hi falteu amb tota puntualitat. — La Comissió.

BORSA DEL TREBBALL DE BARCELONA

Movíment de les operacions durant el mes d'agost de 1913:

Demandes de treball, 399.
Ofertes de treball, 315.
Colocacions fetes, 162.

NOTA. — El número de colocacions de aquestes relacions mensuals és incomplert per manca de varies contestacions de patrons que les retrassen amb excés, amb perjudici de les operacions de la Borsa.

MUSEU SOCIAL

Segons datos de la secció d'estadística de les vagues del Museu Social, durant el passat mes d'agost se declararen a Catalunya 11 paros del treball (vagues o lock-outs), dels que 5 corresponen a Barcelona i un respectivament a Berga, Cardar, Tivisa, Tremp i Tàrrega. Un paro afecta a diferentes poblacions. El nombre màxim de vaguistes d'aquests nous paros fou de 9,705. Ademés quedaven en vaga 26,503 obrers de paros començats en mesos anteriors.

Durant el mes acabaren totalment 12 paros comprenent 7,505 obrers. De dits paros en guanyaren dos els obrers, en perderen 5, i 5 acabaren per transacció.

Borsa del treball

Dia 12-9-13

Ofertes

2375, pulidor de metals; 2376, forjador práctic; 2377, corredor de mercería práctic català jove sou; 2378/79, calderers de coure práctics; 2380/81, Calderers de aram práctics; 2382, Moço de 18 a 20 anys; 2383, moço de 22 a 30 anys; 2384, dependent genre de punt d'uns 18 anys; 2385, meritori de 14 a 16 anys; 2386, mig oficial caixista remendista; 2387, meritori de 14 a 15 anys; 2388, aprenent-meritori de 15 a 17 anys; 2389, dependent práctic en la venda i tracta clientela de 22 a 30 anys; 2390, mecanógraf molt práctic i conabitiat, preferit sápiga l'anglés (20 a 25 anys).

Baixes

2086, mig oficial torner; 2266, corredor; 2109, torner; 2311, mecanógraf; 2364, peó; 2357, carreer; 2218, manyá; 2061, meritori; 2212, taqui-mecanógrafa.

Del Govern civil

Sobre la vaga de constructors de pianos

El senyor Francos Rodríguez ha parlat amb patrons i obrers del taller de construcció de pianos dels senyors Chassaigne Frènes on hi ha vaga des d'abans d'ahir.

Els patrons han dit al governador que les raons que donen els obrers parteixen de bases falses, i els obrers li han dit que'ls patrons no complíen promeses que els havíen fet.

El senyor Francos se proposa conversar de nou amb uns i altres per a buscar la manera d'encarrilar les negociacions.

De la gent tremenda

A precs d'En Joaquim Casas Fontanet ha sigut detingut En Mariàn Ulled Giralt, per haver-li robat una arma de salò.

—Hi ha hagut baralles i escàndols com tots els dies en diferents carrers dels barris baixos.

El català entre la policía

Diu «La Veu»:

«El senyor Portela va fundar una càtedra popular de català a l'Escola de policía. La disposició de l'exgovernador va ésser rebuda per l'opinió pública amb general aplaudiment. Es ben lògic que'ls empleats que presten servei a Barcelona coneguin l'idioma català. D'altra banda el coneixement de la llengua de la terra pot donals-hi facilitats per a portar a cap millors serveis.

Però l'obra del senyor Portela se veu que no ha donat gaires bons fruits. Ahir un barceloní va veure's obligat a sol·licitar els serveis d'un policía i, com és natural, va fer-ho en català.

—«Hable V. en «español» — va contestar-li l'inspector.

El policía que va donar aquesta resposta fa més de dotze anys que resideix a Barcelona.»

Nosaltres proposem per a una creu, de qualsevol classe de mèrit a tal policía.

Sobre l'aparició d'un periódic vert

Ahir migdía un reporter preguntà al governador què hi havía referent a l'aparició d'un periòdic vert i dels incidents a que havía donat lloc la venda del mateix.

El senyor Francos responguè que'l periòdic havía sigut denunciat tant bon punt va sortir i que per aquesta raó no podía continuar-se venent.

Doncs, encara's ven, senyor governador, digué'l reporter, i si vol comprovar-ho pot passar pel kiosc on hi han dotzenes d'exemplars.

El senyor Francos, passats uns moments de silenci, digué que no ho trobava estrany però, que no era cosa de la seva incumbencia.

Per lo que toca a l'escàndol que anit hi hagué amb motiu de la venda de l'aludit setmanari, la policía no va dir-ne res al governador.

Aquest tingué alguns moments un aspecte veritablement greu.

De l'Ajuntament

Lo de les escombraríe:

Anit se reuní la Comissió Consistorial que entèn en resoldre'l conflicte de les escombraríes, presidint la reunió'l senyor Collaso.

La Comissió accordà comunicar a la Companyía de Sanejament i Reformes Urbanes, l'acord Consistorial d'encarregar-se l'Ajuntament directament des del dimarts, del servei de neteja pública.

Accordà ademés la Comissió, organitzar el servei de recullida domiciliaria, a base dels escombriaires antics, introduint-hi, naturalment, totes aquelles millores que siguin necessaries; fer estudiar pels técnics de la casa la manera d'organitzar un servei complet de neteja, i fer públic l'edicte corresponent, publicant les bases de concurs lliure per a adjudicar el servei de neteja, segons accordà l'Ajuntament.

L'aucell, ha volat

Se deia ahir per Cà la Ciutat, que quan una Comissió de l'Ajuntament havía anat al quarteret que la Companyía de Sanejament té establert a la plaça de l'Ensenyança, núm. 2, per a incautar-se del material, se trobà amb les portes tancades i barrades, no pogueut-se efectuar la diligencia.

Demanant millores

Ha estat a l'alcaldía una comissió de propietaris d'Horta per a tractar de l'obertura o allargament de la Rambla de Santa Eularia fins al nucli urbà d'Horta.

Aquest projecte fou iniciat en 1911 i per a les expropiacions necessaries hi ha consignades 50.000 pessetes.

S'ha convingut en que divendres vinent se firmin les escriptures d'expropiació.

Diverses

Hi ha el projecte d'emplaçar una font a Montjuic, prop de Miramar.

—Per a un assumpte que'ls interessa se serviràn passar amb urgencia pel Negociat Central (Secció d'Alcaldía), d'onze a una tarde, els senyors Germàn Alberich Giménez i Pere Amargan Bosch.

Teatres i Concerts

LA XIRGU

«Germinor» el volgut confrare de Santiago de Xile dona notícia d'un dinar en honor de l'actriu Marguerida Xirgu, a la qual dedica aquestes ratlles:

La nostra actriu ha triomfat, son art personal s'ha imposat i el públic que per espai de moltes nits seguides ha pogut fruir les belleses de dicció, les proses rítmiques de la gran trágica, com aquí l'hi han dit la gran ingénua, l'hi diríem nosaltres ha convingut en que la Xirgu és una actriu notabilíssima.

. . . . . .

Nosaltres esperavem que en son repertori hi portaría les obres de nostres grans dramaturgs; sabem els éxits meresc'ts que obtingué en «La Reina Jove» sabíem que s'havíen escrit obres com «La Barca Nova» i «La Dama Alegre» i pensavem que al costat de «Zazá» i «Corazón Manda» podía molt bé posar-hi una «María Rosa».

Quant l'eminent Borrás ha passat pels escenaris de Santiago ha rendit sempre tribut als mestres que'l feren gran i encara tots recordem la grandiositat feréstega d'aquell Manelic, el misticisme una mica agafat pels cabells del pare Ramon, la bonhomia de mossen Janot..

TEATRE NOU

El próxim dissabte, 20 del present, tindrá lloc en aquest sempre favorescut coliseu la inauguració de la temporada de 1913 a 1914 amb una notable companyía de sarçuela i aquesta dirigida pel tant celebrat primer actor que fou ídol de Barcelona abans de sa llarga tourné per América Joaquim Montero, i de la que formen part elements tant ventatjosament coneguts com Anita Lopeteghi i Pura Montoro.

El cartell de debut es composará de la mundial opereta en 3 actes «Eva» posada amb tots els requisits necessaris i amb tota propietat i el «Apropósito» en un acte escrit expresament pel mateix Montero, per a presentació de la companyía.

TEATRE COMIC

El dimarts de la propera setmana es verificá en aquest teatre el benefici de la simpática tiple cantant Teresa Sánchez amb el següent programa: Primer, «El niño llorón» Según, «La última película». Tercer, «Gigantes y cabezudos». Quart, «El barbero de Sevilla» i quint, «La alegría del amor».

L'estrena de l'obra «Las Triunfadoras» es verificará'l dimecres, día 17.

TEATRE ESPANYOL

Amb les funcions d'avui tarde i nit i amb el següent atractiu programa compost del famós melodrama en 7 actes de Decourcelle «Los dos pilletes» i la no menys célebre obra de Martínez Sierra «Lirio entre espinas» es despediràn d'aquest cult públic el popular actor Frederic G. Parreño i sa companyía, que amb tot éxit actuen en aquest favorescut coliseu.

Notes de Sport

Foot-ball

Promet ésser renyit el partit final de la «Copa T. B. H.», que avui, diumenge, a les quatre de la tarde, tindrà lloc en el magnífic camp del «F. C. Barcelona». Lluitaràn el primer equip C. del Club campió d'Espanya i dels Pirineus i el primer del T. B. H., que tant honorable classificació obtingué en la darrera temporada foot-ballística, reforçat aquest últim per notables jugadors. Al finalitzar el partit seràn entregades a ambdues Societats les esplèndides Copes qeu tant generosament han sigut donades per a aquest Concurs i que tant poderosament cridaren l'atenció a l'ésser exposades no fa pas gaire temps en un dels comerços del carrer d'En Ferràn.

—La primera semi-final del Concurs «Segona Copa A. Valentí», se verificarà avui a les quatre en punt de la tarde, entre'ls Clubs «Internacional» i «Europa». El partit promet revestir interès excepcional ja que l'«Internacional» amb els séus recents triomfs ens assegura un brillant jòc; per altra part son temut rival i vencedor l'«Europa», posarà tot el seu empenyo per a aconseguir una esplèndida victoria.

El vencedor d'aquest partit se classificarà per a la final.

Successos

En el pas a nivell del carrer de Borrell, en el moment en que anava a passar un tren procedent de Molins de Rei, es llançà a la via un home d'uns 40 a 45 anys, que quedà mort i amb les cames separades del cos.

El cadavre, que no pogué ésser identificat, vestía trajo negre, camisa blanca planxada i berret de palla, tot això en bon estat.

El cadavre fou traslladat al dipòsit de l'Hospital Clínic.

—Fou detingut en el carrer de les Corts Catalanes, tocant al de Bailèn, Jaume Masellas Arqués, de 18 anys, el qual intentà furtar una peça de teixit del magatsem que hi ha en el número 667, del primer dels citats carrers.

—Fou auxiliat en el dispensari de la Alcaldía Josep Llansó, de 63 anys, el qual treballava en la tenda número 8 de la plaça Reial i se produí una ferida per desgarrament en l'índex dret.

—En el carrer de Salvà sofrí una caigudа casual Josep Saumell Martí, de 15 anys, i se fracturà l'avantbraç esquerre.

L'auxiliaren en el dispensari del carrer d'En Rosal.

—S'ha produit un petit incendi en la flequería que hi ha en el carrer de Milans, número 5, cremant-se alguns objectes de valor insignificant.

—A darrera hora de la tarde d'ahir se registrà un altre suicidi en un camp immediat al carrer de Cuba, de la barriada de Sant Andreu.

Un home d'uns 60 anys se disparà dos trets al cap i quedà mort a l'acte.

INFORMACIO DE BARCELONA

Promet ésser un veritable acontéixement la Tòmbola que està organitzant la Secció de Beneficencia de l'Ateneu Obrer del Districte Segón, els beneficis de la qual se destinen als socors dels menesterosos.

Avalora la celebració un Patronat d'Honor del que en formen part distingides personalitats que presideixen entre altres, l'alcalde i president de la Diputació Provincial.

Són nombrosíssims els donatius amb que compta ja actualment, figurant entre ells els de moltes cases productores que amb el doble objecte de contribuir a tant benemèrit fi a la volta que propagar llurs articles, han enviat ja lots amb tal finalitat.

-Tintes SESORHELOS, són regonegudes les millors en tot el mòn.

El dia 24 de l'actual s'efectuarà a Tarragona la col·locació de la primera pedra del monument a la memoria del que fou gran polígraf don Eduard Saavedra i Moragas, que s'erigirà en la seva ciutat natal amb els fondos recaudats per sotscripció nacional, a qual acte hi assistiràn ademés de nodrides comissions dels Centres Comercials Hispano-Marroquís, promotors del monument, totes les corporacions de Tarragona i delegats dels més importants Municipis d'aquella provincia, representacions d'entitats científiques, econòmiques i literaries de Madrid, i altres poblacions, havent sigut convidats també'ls Ajuntaments de Barcelona, Girona i Lleida.

—Vegi's caricatura Junceda, darrera pàg.

La Societat esperantista «Paco Kaj Amo», el dia 15 dels corrents, obrirà un nou curs totalment gratuits per ambdós sexes, de la llengua Internacional Esperanto, cursant tots els dilluns, dimecres i divendres, de nou a deu nit, en son local social (Monseny, 67, según Gracia).

—La moderna construcció en formigó armat (acer i ciment), ha sigut empleada en moltes i importantíssimes obres a Barcelona, i actualment s'executen varies cases, fàbriques, magatzems, etc., qual vista s'ofereix als propietaris als quals pugui interessar per a les seves obres noves o de reforma. Construccions i Paviments S. A. (Abans Miró Trepat i Cia., Pelai, 1.

Aquesta nit, de nou a dotze, la banda del regiment de Vergara, executarà en el Paralel, cantonada al carrer de Sant Pau, el següent programa:

«La Generala», pas doble, Vives.
«Overtura Solemne», Kluenkelin.
«Molinos de viento», mosaic, Luna.
«La toma de Zelaín», fantasía militar, R. J.
«Rose moluse», vals lent, Rosas.
«Adelante», pas doble, Hernández.

En l'Ateneu Democràtic Regionalista, del carrer de Wat-Ras, núm. 208 (Poble Nou), s'ha format, baix un Consell directiu, una secció amb el nom de «Joventut», en la qual hi ha tot l'element jove, a fi d'organitzar balls de societat, vetllades i altres festes propies de «Joventut».

Com a inauguració han organitzat un gran ball de cap-vuitada de festa Major per al prop-vinent dissabte, día 20 del corrent, a les 10 de la nit, amb el salò adornat i encatifat pel senyor Vilanova.

El programa del ball a càrrec de la cobla-orquestra «La Principal Barcelonina.»

La Secció de Geología i Geografia Física del «Centre Excursionista de Catalunya», celebrarà sessió preparatoria'l dilluns, día 15 del corrent, a les 10 de la nit, per a una excursió espeleològica a la muntanya de Sant Llorenç del Munt, per a explorar el día 21 del mateix el notabilíssim avenç del Davi, amb la colaboració del Centre Excursionista de Terrassa i d'altres valiosos elements de centres similars.

Els que vulguin pendre part a l'excursió podràn inscriure's en l'estatge social fins al día 18 a la nit.

Ha regressat de Biarritz el mestre compositor aragonés don Eduard Viscasillas que ha dirigit personalment les seves obres simfòniques en dos concerts celebrats per l'Orquestra Municipal d'aquella cosmopolita vila, els dies 6 i 8 del corrent.

Tots els anys venen figurant en els programes de la mencionada Orquestra Municipal de Biarritz les obres d'aquest llorejat compositor. Enguany, el senyor Viscasillas ha donat a conèixer al públic biarritoenc dugues de les seves darreres obres: «Zaragoza» marxa heròica; i «Libertè», poema simfònic, essent ambdues calurosament aplaudides i extensament comentades amb tons molt eogioossl per la premsa dels Baixos Pirineus.

La Societat Moral «Euterppe», donarà avui diumenge, a les deu del matí, un concert vocal i instrumental en el salò-teatre de la Societat l'«Aliança», de la barriada del Poble Nou, amb motiu de la seva festa major, baix la direcció del mestre de la mateixa, senyor Rafart. Entre les diferents composicions que s'executaràn hi figura la molt aplaudida cantada de l'esmentat senyor Rafart, «Cant de Pirineu».

ESPECTACLES

TEATRE TIVOLI

Darreres funcions de la gran companyía d'ópera italiana de Joan Mestres. Avui diumenge tarde a les 4. Per única vegada i a petició general, darrera irremisiblement de la preciosa ópera en cinc actes de Massenet

MANON

la més gran creació de l'il·lustre diva

Mme. Hariclée Darclée

prenent-hi part els senyors Lila, Hernández, Giralt, Fernández. Nit a les nou, darrera de la grandiosa ópera

Sansone e Dalila

grandiós éxit. Dimarts solemnitat artística. Serata d'honore de l'il·lustre diva. Adeu a Barcelona, HARICLEE DARCLEE, Adeu a Barcelona.

Tívoli Circol Ecuestre
Grans i notables atraccions
Debut de la companyía día 20 Setembre. Queda obert l'abonament a diari i a dijous de moda en la Administració del teatre de dos quarts d'onze a dos quarts d'una, de 4 a 6 i de dos quarts de deu a dos quarts de dotze.

Teatre de Novitats
Gran companyía d'opereta italiana de AMADEU GRANIERI, dirigida per ADRIA MARCHETTI. Avui diumenge, dues grans funcions. Tarde, a les 4. Segona representació de la preciosa opereta en tres actes
La princesa del dollar
Nit a un quart de deu Primera representació de l'hermosa opereta en tres actes, creació d'aquesta companyía
Sogno d'un Waltzer
Demá dilluns estrena a aquest teatre de l'opereta en tres actes d'éxit mundial
EVA
Se despatxa en Comptaduría.

Gran Teatre Espanyol
Comiat del actor senyor Parreño i la seva companyía. Tarde a les 4. Nit a les nou. Les famoses obres
LOS DOS PILLETES
I Lirio entre espinas

Teatre Nou Empresa Montero. Dissabte 20 de Setembre, inauguració de la temporada amb una notable companyía de sarçuela i opereta dirigida pel celebrat JOAQUIM MONTERO i de la que formen part AGNETA LOPETEGHI i PURA MONTORO.

Teatre Cómic Avui diumenge, tarde a les 4. Entrada 35 céntims. Primer «El príncipe Casto». Según «La alegría del amor», preciosa revista, de visualitat jamai igualada. A les 6. Entrada 35 céntims. Primer «Los chicos de la escuela». Según «Couplets» imitant a Raquel Meller per Mercè Gay. Tercer L'éxit de la temporada «La última película», seguéixen sent ovacionades les pel·lícoles vivents «Los cos fenómenos» i «El orfeón». Nit a dos quarts de deu. Cartell sens competencia. Primer «La trapera». Según «La última película». Tercer «Couplets» per Mercè Gay imitant a Raquel Meller. Quart «El príncipe Casto», creació de Pep Bergès. Quint Exitaç immens «La alegría del amor», grandiosa revista amb nous i variats trucs. Dimarts benefici de Treseta Sánchez. Dimecres estrena «Las triunfadoras».

TURO PARK
Avui diumenge per la tarde
Nova ascensió del
capitá Solench
amb el seu globu «Turó Park», Putxinel·lis, Sardanes per la renomenada cobla «La Principal» de Santa Coloma de Farnés. Banda militar, 40 modernes atraccions, Café restaurant
Entrada de passeig 25 céntims.

FRONTO COMTAL
Gran partit extraordinari per a avui nit a un quart d'onze.
Detalls per cartells. Nuls els «pases».

Saturn Parc
Elegantíssim i sempre concorregut centre d'importants atraccions.
Witching Waves. -- Els Urals
patentats per aquesta Empresa per a Espanya i infinitat d'altres, a qual mes sensacionals i atraients.
Banda d'Alcántara tarde i nit.
ENTRADA DE PASSEIG 10 CENTIMS
Havent-se sospés per causa del temps el
Coso blanco-rojo
queda novament aplaçat per al vinent dimarts 16 de Setembre
En breu se fixaràn els cartells anunciant la serie de festetjos que aquesta empresa prepara per a solemnitzar la tradicional setmana de la Mercé.

Comissió Deportiva del cim del Tibidabo
SALUD I RECREU,—Avui diumenge. Atraccions i diversions varies, Concert per la brillant banda «Bonanova», Putxinel·lis, Gronxadors, Carroussel, Tir Flobert, Box-ball, etc.
Concerts
ROYAL CONCERT «MUSIC-HALL»
Marqués del Duero, 106, davant Teatre Comtal
Grans Concerts tots els dies tarde i nit, per una important «Companyía de Varietés».

Gran Edén Concert
Assalt, 12.
Music-Hall, Conçert. Restaurant Parisièn.

ALCAZAR Gran Café Concert. Restaurant de primer ordre
Sarçueles alegres. Continuament Grans Debuts
Cinematógrafs

Gran cine saló Doré
Avui diumenge gran matinal de 11 a 1 amb un gran programa de pel·lícoles i totes les atraccions, inclós
goços comediants
Maxim II i Maximino I
Sessions de 4 a dos quarts de nou i de dos quarts de deu a dos quarts d'una alternant amb boniques pel·lícoles les atraccions seguents: «Mila» musical de primer ordre «Pinkiarita» ballarina clàssica espanyola. Ovacions diaries al gran número de
goços comedianis
presentats pel seu profesor Mr. «Tenof». Exit sens igual i mai vist dels micos
Maxim II
i el seu pare
Maximino I
Queden pocs dies per a veure els goços i Maxim i Maximino. Demà debut de
Los Cronays
Aviat molt aviat
El gran Toresky

Plana literaria i artística

Una exposició de l'Historia del Paisatge

Després de l'exposició de David i els seus deixebles, això és, vàrem dir-nos, talment l'historia del paissatge francés que M. Lapauz tracta pròximament d' organitzar al «Petit Palais».

Un acoblament de centenars de paisatges! Alguns se'n escruixiràn abans de veure-la i s'imaginaràn que rès pot ésser tant fastidiós i més monoton.

En realitat rès pot arribar a ésser més instructiu i més variat. I és que aquest no és pas el genre de pintura que l'home hi posa més de sí mateix. En el diàleg que'l pintor sosté amb la naturalesa, ell no s'acontenta solament en escoltar. L'escullir el lloc davant del qual instal·la el seu caballet és ja tot seguit caracteristic.. Segons les èpoques, segons els temperaments, la mar, la muntanya, la plana, les visions salvatges o severes, els punts de vista riallers, els immensos panorames o els motius senzills, són, alternativament, adobtats i refusats..

La manera d'interrogar la natura varía així mateix els uns sensibles únicament a la claror, a grans ordenaments, creuen trobar dintre'ls esplendors naturals una raó, un equilibri lògic i s'ensegen en apoderar-s'en.

Aquest vol que les muntanyes i els arbres servin certa correspondencia i aquesta necessitat de composició porta a alguns artistes a modificar els espectacles naturals amb agrupaments artificials que satisfàn llur esperit. Alguns no són sensibles més que als aspectes eternals, i quan ens pinten una alzina, ho com si arbre arrelar després de segles tingués que arrostrar per sempr emés les inclemencies del temps.

D'altres, menys filosopis i més emotius, cerquen davant la natura, impressions subtils. Qui li sembla que'ls boscos i la plana responen a llur melancolía o al seu regositg. Qui intenta repoduir les impressions incessants a que les hores del dia, un oratge, un núvol que passa, el vent que bufa, fan sufrir lo mateix a les petites herbes que als grans homes. Poetes proven de fixar els instants fugitius.

Segons les èpoques, segons el caràcter predominant de les civilitzacions, aqueixes tendencies han predominat a son torn.

Els esperits clàssics del segle XVII no han expressat en cap més cosa millor que en el pasatge el seu gust a la lògica, l'amplitut seriosa, llur sensibilitat profonda i discreta subordinada a les lleis de la raó. Els romàntics explonaren dins el paisatge llursentimentalisme malaltís i esquifit i llur lirisme s'exaltà cantant les frondes secretes i les muses salvatges.

En els temps passat la muntanya era quasi inconneguda dels pintors perque eren molt pocs aquells que'ls hi agradava sojornar-hi. Els grans cimals, de perfil simplificat, formaven un fons llunyà perdut en l'horitzón. Després del segle XIX, les passejades pels Alps i pels Pirineus ens han familiaritzat amb els espectacles novament ignorats. Els pintors se neguitejaven per a donar-nos els efectes de la llum i de l'aire més transparent de les muntanyes més altes.

Per a dir-nos tot allò que ells volen extreure, els paisatgistes s'han vist constantment obligats a perfeccionar llur tècnica. Els procediments tradicionals els hi han semblat insuficients, cada vegada que la seva visió s'ha modificat. Els romàntics s'han deslligat de les receptes amb les quals se conformaven els pràctics de la època de l'imperi.

Els impressionistes, a son torn, quan s'han proposat produir la veritable sensació de l'aire lliure, traduir la mobilitat l'incertesa perpètua del color i de la forma s'han vist obligats a ésser innovadors.

El paisatge ha sigut, així, un dels agents més poderosos del progrés tècnic en la època contemporània, i totes les altres formes de pintura s'han beneficiat de les seves adquisicions.

El paisatge, en fi, ha predisposat als artistes a l'amor a la veritat i a la simpatía pels homes. Interrogat constantment a la natura, els homes, arriben a compenetrar-se de la seva grandesa; ella els hi sembla un aliment suficient per a nodrid el seu cor que tenien malalt de poesía, de sublimitat i d etendresa. No poden ja desinteressar-se dels éssers que viuen al mig del camp. El paisatge condueix a estudiar els remats i amb els remats llurs pastors; no's pot indefinidament eliminar als pagesos de la terra. El paisatge ha sigut d'aquesta manera, un dels principals elements que han influit en l'adveniment del realisme.

Així, si ens és possible veure en el Petit Palais, un resum de l'historia del paisatge francès, podrem descobrir, per poc que ens en passem ansia, el reflexe de les passions que han dominat cada època, la génessis tècnica del nostre art contempoani i elsr testimonis de l'evolució vers les generacions generoses i humanes.

LLEO ROSENTHAL.

De la vida absurda

L'ánima romántica de l'amic

A Ferrada Blanco Reyes, la molt gentilissima.

En la cambra de l'amic, recullida i silenciosa, les notes dolorosíssimes del «Clar de Lluna» de Beethoven, s'apagaven defallides, sanglotaven agudes i espantables.

Hi hagué un gran silenci aprés de l'«adaggio», sentíem encara els batecs angoixosos de les darreres notes com sospirs d'agonía...

Jo em trobava malament en la cambra amb la música que encera m'atormentava, amb l'escalfor de la xemaneia i amb la boira de fum de nostres pipes. I l'amic me proposà un passeig:

—Podem anar fins a Can Mariné amb les escopetes. Si vols farem una absenta a casa de la Nuri..

* * *

Es a primeres hores de la tarde. El cel és molt blau i tot se daura de sol. Anem per una carretera que és corva incesantment, per a entrar al vell vilalge de Sant Martí, el vell. Al costat d'eixa carretera canta un rierol que les rústegues gents aprofiten per a regar sos camps i es dressen uns pollancres que enlairen al cel la desolació de ses branques nues... i s'entra al poble emmorenit del sol de tantes centuries.. Tot és pau, tot és beatitut... Lluny llauren uns camperols.. En la placeta minúscula s'accentúa la beata impressió de pau amb la rectoría, blonda dels extenuats besos del sol, que un passadiç en forma d'arc, uneix a l'esglesia. L'esglesia humil i romàntica, que semblava beneir uns malaventurats amors meus a tres germanes! Al costat, sobre unes tanques blanques, s'enlairen les brunes agulles, graciosament pensatives d'uns xiprers...

Hi ha una bona odor a terra remoguda i a llenya tendra. Es sol en la blavositat greu del cel d'hivern, és com una bella hostia d'or.

* * *

Els trets de les nostres escopetes ens han fet d'heralds, quan hem arribat a la masía. Però En Mariné no era sol: parlava amb un senyor ros, que a mí, allavors, em semblà, encara que anava correctament habillat, un secretari d'Ajuntament, o fill de batlle, o cosa per l'estil..

Me digué d'ell l'amic que m'acompanyava:

—Oh, és molt ric, riquíssim; i és un home gens vulgar. Veus? Sempre va amb un llibre a la butxaca, i és molt amable, molt franc...

Salutacions. Presentacions. Jo, però, sense explicar-m'ho, potser perque aprés me sorprenguí més l asimpatía qu eirradia de la crassa i opulenta figura d'aquest pantagruèlic Josep Recolons, l'esguardo amb cert rezel: potser perque unes ulleres fumades donen al seu rostre molsut i colorat de satisfet de la vida, una ironía malvolenta i tenebrosa de rata pinyada.

* * *

En el seu rostre, llustrós i colorat, eixa sana coloració de les pomes mig madures, els ulls s'encenen en la flama, noblement sensual d'un Epicuri amb berret de palla, i la boca, de llavis amples i mocegadors, té un contraure's gurmant...

Un s'imagina al meu hèroe canonge en una vella ciutat espanyola, amant del bon ví, dels bons llibres i de les bones moces, oh, patriarca Joan Ruiz, que convertires ta vida en una bucòlica siringa que tanyíes sobre un tàlem i sobre un guisat d'anyell!

Quan queia la tarde i el sol havía mort rera unes muntanyes molt morades, en l'ombra crepuscular, i el cel era com un vell tapiç d'ambar on s'encenien com trèmoles llàgrimes les estrelles, Josep Recolons en la solitut dels camps me recitava un sonet de Ronsard i l'oració fúnebre a la princesa d'Orleans, de Bossuet.

Del fons de la plana les campanes ressaven son romàntic psalm a la nit que arribava coronada d'estels.

* * *

Aquest matí, quan eixia del Lión, sense haver dormit en tota la nit passada entre poetes i mondaines, he trobat a l'amic, sereníssim i auster, amb eixa serenor i austeritat que donen la bona vida i el bon menjar. Se n'anava als banys. Jo he notat en ell una imperceptible inquietut que podía devenir una alegria o una tristesa.

Hem parlat de llibres, d'art, de tot lo que poden parlar dos homes pels que la vida és quelcom més que una menjadora i que una casa misteriosa on la tragedia sa fa sainet en un carreró llòbrec i humit...

Feia molt temp sque no ens havíem vist i en aquest temps ell ja havía llegit les meves noveles i sabía que En Lluis Capdevila era a Catalunya el poeta maleit de l'amor i de la follía.

L'amic me retingué, feu que l'acompanyés.. Somreia.. Parlava animadament..

Telefonejà a casa seva, no sé perque, i de sobte.

—¿Perque no vé a veure els meus llibres?

En tinc més d ecinc cents i no hi ha rès de Conan Doyle, ni de Ponson du Terrail, ni de Dumas..

I a la una ens aixecàvem del Royal, i ens encaminàvem a casa seva.

A l'entrar, una criadeta ben vestida, lo que és un miracle en el seu gremi de pànfiles muntanyenques, s'ha acotat gentilment somrienta al nostre pas. Hem deixat els berrets i els bastons i hem entrat al menjador.. Amplíssim, clar, amb dos balcons que s'obren a la plaça d'Urquinaona, amb una taula al mig, sobre la que hi havía el perfeccionat somriure de unes vares de Jessé dins una gerra d'Empuries, amb uns quadres, retrats de dònes, que totes somriuen, del pintor mexicà de La Gándara que pnegen d'uns cordons verds de seda, amb un trinxer en el que la vaixella luía als besos del sol..

Una gran placidesa en tot que donava enveja: jo m'hi sentía més vagabond allà en el menjador. M'ha mostrat aprés la cambra del bany, amb aparells de cal-lefacció sobre les parets, amb el marbre del lavabo, ric en perfums i en respalls, pel massatge, pels cabells...

I aprés la cambra de treball, on En Josep Recolons mai treballa. Una taula al mig, replena de papers, sobre la qual, com una papellona, s'encén una tulipa elèctrica, i una estantería que corre a lo llarg de les parets, replena de volums. Jo m'apropo: Lamartine, Hugo, Musset, Villón, Bandelaire, Bossuet, Brillat, Savarín, Guattier, Verlaine, Heredia, Moreas, Lacordaire, Rusquin, Shakespeare, Goethe, Huysmans, Maeterlinch, D'Annunzio, Molière, Chateaubriand, Chenier, Ronsard.... Jo miro els llibres i miro l'amic: que és extrany..! Bergson, Tarde, Hosbes, Fenollieu, Husley, Darwin, Wagner Morgan, Sant Agustí, Tylor, Kovalewsky, Mac-Lennan, Roelus, Le Bon, St. Geroni, Santa Teresa, Sant Joan de la Creu, Balmes Feijóo, Bastiat, Rousseau, Haergel, Hegel, Kolben, Dinck, Halle.... Còm és possible que a Barcelona, regida per don Mercuri, que és el deu dels comerciants i dels lladres hi hagi algú, que no essent literat de professió llegeixi això? Francament, l'amic és un home amb sorpresa. I més noms encara: Colorzacio, Rojas, Joan Ruiz, Baltasar d'Alcàzar, Argensola, Ausias March, Jordi de Sant Jordi, Bernat Metge, Avellaneda, Arguija, Balart, Bécquer, Nicasio Gallego, Moratín, Calderón, Lope, Tirso, Marivaux, Góngora, Rabelais, Cetina...

—Ara amic, que hem complert amb l'esperit, cumplirem amb el cos .

I em porta al menjador, on la taula està ja arranjada, amb dos coberts, per a dinar .Un dinar opulent, de poeta de la Academia: Consommé a la reine, llenguado a la granen, costelletes d'anyell al forn..... i formatges, fruits i gelats.. L'amic no beu ví, però per mi, en una galleda de niquel plena de gel, hi ha una ampolla de llegítim Burdeus... i aprés gelats i tabacs: Hoyos de Monterrey.

L'amic somriu beatíssim, ombra propicia de Rabelais!

* * *

Venía avui de despedir a una amigueta meva que m'ha deixa tviudo per a marxar a Marsella. Entrava en un carreró dels de vora llotja, quan m'ha sorprés l'amic que estava clavat en una acera amb els ulls alt i interrogants. He mirat jo també, l'amic esguardava a una dòna!

Ella, en un balcó florit com una reixa sevillana, somreia, opulent i mòrbida com una dòna Juno, amb els seus ulls ardents i llargs, amb la seva boca com una brasa, amb els seus cabells, paurosament sensuals, negres, amb eixa negror que no brilleja, mate i tràgica com els cabells de una heroina de llegenda.

Oh, l'inquietut de l'amic!

Jo m'he entristit, sense saber per què. Altra volta, acàs, la visió de la llar davant els ulls del vagabond, del poeta maleit de l'amor i de la gloria!..

I me'n he anat per un altre carrer per no trencar l'idili: la felicitat és una verge solitaria...

LLUIS CAPDEVILA.

Torre de les Palmes, 3-8-1913.

Visió

Davant l'estatua d'En Rafael de Casanova en el CIC aniversari de la caigunda de Barcelona.

Rublerta fins la creu de la bandera
de flors i de corones de llorer,
l'estatua de l'invicte Conceller
vetlla el foc d'una aubada justiciera.

Tot contemplant al poble que venera
als qui la sang vessaren pel terrer,
el bronzo fret reviu, amb gest sever,
remembrant la «fatal hora darrera».

Extremí apar la terra un fort esglai..
la campana Honorata bat l'espai..
amb braó el Conceller l'acer empunya!..

I els martres de l'obscur fossar eixint,
encar bromulen: — Morí Felip quint!..
Visca la llibertat de Catalunya!

JOAN BRUNET I CAMPS

A la Ciutat Comtal, 11-IX-913.

Al peu d'una font

Al meu amic Miquel Eurich

Oh, vianant que vas perdut
per es àlfraus d'aquesta vida!
Si un jorn, cansat, l'atzar t'ha dut
a aquest clot d'ombra exquisida,
reposa i beu
d'aquesta deu
d'aigua puríssima i frescal
que guarirà ton cor malalt.

I esguarda aprés, serenament
l'immensitat del firmament,
i una cançó
tota oració
resin tos llavis agraïts
per' aquesta font d'aigua divina,
que reconforta els esperits
i dóna força al que camina.

Oh, vianant qui vas perdut...!
quan, reposat, cerquis eixida
no't curis pas d'on has vingut,
tots els camins tenen sortida,.
i semper avant
ves recordant
que en el cansanci d'aquest món
és dolç repòs el d'una font!

MARTI P. BACHS

IMPROMTUS

Elogi del ruc martre

Anàvem preocupats pels carrers, discorrent mentalment de les mil i una derivacions possibles d'un conflicte ciutadà, quan una forta olor, i no de «violeta», ni de «pell d'Espanya», ni d'«heliotrop», ni de cap altre dels molts perfums, amats per les dames bleles, omplí desagradablement les nostres narius i ens feu decantar el cap.

Un amuntegament, varis amuntegaments d'escombraríes, formant estenalls que montava a l'acera, s'extenía davant nostre. Que lletges, que desagradables són les escombraríes al mig del carrer! Una ciutat amb els seus carrers plens de brossa ,no és una ciutat, és un immens femer.

Així pensàvem avergonyits com a ciutadans llatins i mediterranis, quan un pausat rodar de vehícol cruixidor ens feu aixecar el cap.

Alabada sia la providencia! Venerables representants de les edats prehistòriques —exclamàrem—vosaltres salveu a la ciutat d'una vergonya!

El vehícol era un carro vell i descomjuntat, que a cada moment menaçava desfre-se amb estrèpit. Tirava del carro un ruc plè de bonys i nafres, un ruc vell históric, potser un fossil antidiluvià que caminava pels carrers per un miracle de la divinitat. Acompanyava carro i cavallería un bailet bellugadiç que, de cabaç en cabaç, feu desaparèixer en la caixa del carro històric, el pintoresc munt d'escombraríes. Després un «arri!» i un altre, i un altre, i el ruc estirà el coll, donà pitrada, apuntalà les potes vacil-lants i el carro arrancà poc a poc, molt poc a poc, estirat pel ruc venerable, plè de llagues i costures. El carrer havía quedat net.

En aquella hora, cent, dos cents rucs, amb altres tants carros destroçats, recullíen les deixes dels ciutadans, netejaven la ciutat, feien lo que no havía sapigut fer una companyía pomposa i petulant. Mentres le carro anava carrer del Carme avall, arrocegat per aquell representant de varies generacions de rucs martres, recordàrem la nostra condició de ciutadans llatins i mediterranis, i, berret en mà, saludàrem al feble ruc, plè de bonys i nafres, que, amb santa resignació, estirava el carro cruixidor, plè de les deixes de l'home.

El pobre ruc, quina vida la seva, de treballs, per a acabar-la fet un garbell, després d'ésser banquet viu de les mosques i d'haver sentit totes les malediccions i tots els càstics.. El ruc, curiosa paradoxa, diríem que és la més sabia, forta i sofrida de les besties. Es també un filosop o bé, si això ha d'ofendre, té quelcom de filosop.. D'altra manera difícilment podría conformar-se amb la seva figura, ni amb lse penuries del seu viure, ni amb les injusticies de l'home.. Cal viure-la la vida d'un ruc, com la visqué en l'«Ase d'Or», un ciutadà, per a saber-ne tota la seva fel..

Berret en mà, nosaltres saludàrem al bon ruc martre. S'acabava de cumplir la nostr aacció, que la veu del bailet, ressonà clara i argentina, en la quietut matinal:

—Arri, ruc!

I, seguit, una garrotada seca, tremenda, petà sobre les costelles de l'infeliç representant de varies generacions de rucs martres.

La bohemia, encare

Bohemis, encara? Sí. En alguns tallers d'artistes indigents, alentorn d'un teatre, en cent llocs de la ciutat, la bohemia canta les seves glories i els seus neguits.

Si en coneixem de bohemis! Mireu. En aquests dematins de l'estiu que mor, podrieu veure el regnat de la bohemia de aquells que no tenen ni una casa ni un llit per a dormir.

La ciutat té un passeig aristocràtic, el passeig, cadires, les cadires a certes hores, uns ocupants distingits. Cada seient és un historial: amors, frivolitats, austeres narracions, contes verds, madrigals de galants aventures, què de coses podríen contar les cadires reixades del passeig de Gracia! Però a les horse matinals, quan els vinants són comptats, uns altres clients ocupen les cadires. Seràn cinquanta, cent o dos cents, no'ls hem comptat mai. Aquella és la bohemia.. Les cadires devenen llit de repòs dels bohemis.. Qui en fa servir tres, qui dugues, qui s'acontenta amb una..

Són els nostres trinxeraires? No. El trinxeraire va esquinçat, devegades ensenyant arreu la carn bruta o torrada pel sol i les serenes. Els ocupants de les cadires són veritables bohemis: artistes fracassats o incipients, revoltosos, aventurers, gent que té una cultura, que té dignitat. que vesteix de «senyor», encara que molt pobrement alguns. Pobres bohemis, caiguts en la lluita o lluitadors encara!

Un jorn mancà un nostre amic al lloc on ens aplegaven les converses esperituals de uns quants visionaris.. Tardàrem a veure'l, encara que sabíem que no havia sortit de la ciutat. Cercàrem en tallers, en cenacles, en golfes de velles cases d'històrics carrers. Rès. Mes un dia se'ns acudí

FOLLETO

EL NAS

per Nicolau Gogol

(Continuació)

El major, com se pot veure, havía decidit servir-se d'afalecs.

—Certament que l'anunciar això és jòc de poques taules—va dir l'empleat.—Més em sembla que no té cap ventatja. Deuría encarregar a un bon escriptor que narrés l'ocurrencia com si's tractés d'un fenomen de la naturalesa i insertar l'article en «L'Abella del Nord» (aquí va tornar a pendre un pols de tabac), per a profit del jovent (aquí va sonar-se els mocs) o bé per a satisfer la curiositat pública.

L'assesor del col·legi estava completament desesperat. Ajupí la mirada cap a la darrera plana d'un periòdic, on hi havía la secció d'espectacles; el seu rostre ja somreia, vegent allí el nom d'una actriu favorita seva, i ja introduía la mà a la butxaca per a treure un bitllet, perque segons ell, els oficials superiors deuen comprar «butaques» i pagar-les amb un bitllet, quan va recordar-se del seu nas, i tot se tornà aigua poll.

Fins l'empleat pareixía commós vegent la penosa situació d'En Kovalef.

En conseqüencia, desitjant allеugerir un poc aquella pena, cregué fer santament expresant-li la seva compassió amb bones paraules.

—Amb franquesa, m'ha disgustat molt que vos hagi succeit una aventura així. Voleu una petita ensumada de tabac? Això treu la migranya i la tristesa. També és un remei probat per a les morones.

Diguent aquestes paraules, l'empleat, va presentar una tabaquera a En Kovalef, adaornada amb el retrat d'una senyora amb capell, i va aixecar la tapa.

Davant aquest procedir impensat de l'oficinista, En Kovalef va perdre tota la paciencia que li restava.

—No comprenc—va dir molt enfadat —com vos atreviu a gastar semblants bromes. No veieu que'm manca precisament lo millor per a pendre lo que m'oferiu? Al diable el vostre tabac! En l'actualitat no puc veure'l ni en pintura, encara que en comptes del vostre exacrable «berezinski» es tractés d'un bon rapé.

Dites tals paraules, va eixir profondament irritat, de l'administració del periòdic, i va encaminar-s ea casa el comissari de policía.

Va arribar allí en l'instant just que aquest funcionari s'estirava i feia badalls tot dient: — Vaig a dormir de gust un parell d'horetes..

Per l cque's veu l'arribada de l'assessor de col·legi no podía ésser més inoportuna.

El comissari de policía era un gran «amateur» de les coses artístiques i també dels productes de l'industria; però més que rès prefería un bitllet imperial.

—Es un objecte—deia sovint—un objecte immillorable. No menja, no ocupa lloc, cab molt bé a la butxaca i si cau no s'espatlla.

Va rebre a En Kovalef molt secament, fent-li notar que després d'haver dinat no era oportú començar una informació; que fins la naturalesa ensenya que aprés de menjar és bo descansar un moment (el assessor de col·legi pogué veure en aquesta resposta que'l comissari no desconeixía els apotegmes dels antics filosops) i que un home ordenat no pert el seu nas així com així.

Es precís deixar ben sentat que En Kovalef era un home molt susceptible.. Podía perdonar tot quant se digués contra d'ell, més mai perdonava que s'ataqués al seu rang o a la seva professió.. Pensava que, en les obres escèniques, se pot deixar passar tot quant se digui en contra dels subordinats, però que no's deu permetre que's digui rès contra els oficials superiors.

La rebuda del comissari el desconcertà de tal manera, que mogué el cap i digué, amb el sentiment de la seva dignitat ofesa, allargant un xic la mà..

—Confesso que després de les paraules ofensives proferides per vos, rès tinc que afegir.

I s'en anà.

Entrà a casa seva capolat i laç. Fosquejava i la seva habitació li va semblar molt trista i molt bruta, després d'aquelles recerques infructuoses.

A l'entrar en l'avant-sala vegé, damunt el sofà de luda, al seu criat Iván, que, agessat d'espatlles, se divertía escupint a terra, arribant, amb molta destresa, d'un costat a altre.

Tal indiferencia va enfollir-lo, va donar-se varis cops a la boca amb el berret, dient:

—Sempre fent ximpleries.

Ivan, soptadament va pegar un salt i va llançar-se cap a ell per a llevar-li la capa.

El major, cansat i trist entrà en la seva cambra i va deixar-se caure en un silló i després d'alguns sospirs, digué:

—Deu meu, perquè semblant infortuni? Si fos manco lo coix, encara, però un home sense nas.. el diable sab lo que és! el aucell no sería un aucell, un ciutadà no és un ciutadà; és senzillament alguna cosa bona per a ésser agafada i tirada per la finiestra. I si me l'haguessin tallat a la guerra o en un duel o si n'hagués tingut jo mateix la culpa! però va caure sense més ni més, ell sol, gratuitament en absolut! Mes no, això no pot ésser—va afegir aprés de curta reflexió—és increible que un nas caigui d'aquesta manera; per bé que's miri, això és inversemblable. Amb certesa que somnío, que m'ho imagino senzillament, tal vegada, per equivocació meva, en comptes d'aigua vaig beure'm l'aiguardent que'm passo per les galtes després d'afeitar-me. L'imbècil d'Iván, no degué treure'l i amb seguretat que me'l vaig beure. Per a tenir la certesa de que no estava borratxo, el maojr va pessigar-se tant fort que's va fer mal i llançà un esgarrip. El pessic va persuadir-lo perfectament de que vivía i obrava en realitat.

Va apropar-se dolçament al mirall, guinyant primerament els ulls i pensant que tal vegada repareixería el seu nas. Però va retrocedir, pegant un salt i dient: quina caricatura!

Allò, anava fent-se completament incomprensiu. Si hagués desaparegut un botó, una cullera de plata, un rellotge o qualsevol cosa per l'estil.. però desapareixer un nas!... I cóm? I a més, en la seva propia casa!

El major Kolavef, passant revista a les diverses circumstancies de l'assumpte pensà que més probable era que la causant de tot allò fos l'esposa de l'oficial superior, la senyora Podtotchina, qui desitjava casar-lo amb la seva filla.

A ell li agradava molt fer l'aleta a la damisela, però sempre estava eludint parlar formalment de casori.. Quan la senyora li significava sense embuts que li donaría la noia, ell es feia enrera poc a poc, amb molts cumpliments, dient que encara no tenía prous anys per a casar-se, que era precís tenir-me cinc més de servei, doncs allavors sols ne tenía 42.

Amb seguretat que per aquest motiu l'esposa de l'oficial superior, per a venjar-se havía decidit fer-li un esguerro i degué encarregar-ho, pagant-ho bé, a alguna vella bruixa, perque era impossible suosar que'l nas hagués sigut ptallat de cap mena de manera; ningú s'havía apropat a l'arcova; el barber Iván Iakolevitch l'havía afeitat el dimecres, i durant aquell dia i tot el dijous, el nas va estar intacte en el seu lloc de costum; d'això, que recordava perfectmaent, n'estava segur; per altra banda, algún dolor tenía que haver sentit, i amb seguretat que la nafra no s'hauría pellat tant depressa, ni amb tant poc temps s'hauría tornat llisa com una galeta.

Va tirar molts plans, intentar procediments judicials, contra la senyora Podtotchina, o bé anar personalment a casa seva i deixar-la pels goços ,confóndre-la.

Interrompí les seves reflexions una claretat que va filtrar-se per totes les escletxes de la porta, i que li va donar a entendre que Ivàn havía encés una espelma en l'avant-sala.

Aviat va apareixer el propi Iván amb la palmatoria a la mà i l'habitació quedà enllumanada.

El primer moviment d'En Kovalef sigué agafar el seu mocador de butxaca i tapar-se el lloc on la vetlla hi havía el seu nas, per a que l'estúpit criat no obrís la boca, amb aires de tonto, al veure al seu amo tant estrany.

Ivan no havía tingut temps d'arribar al seu dormitori quan, en l'avant-sala va sonar una veu inconeguda que preguntava:

—Es aquí on viu l'assessor de col·legi Kovalef?

—Entreu. Aquí viu, efectivament, el major Kovalef, va dir ell mateix apressant-se a obrir la porta.

Va entrar un agent de policía, home de bon aspecte, amb patilles ni molt clares ni molt fosques, de galtes rodones; el mateix que vareu veure al començar aqueix relat, en el pont Saakief.

—Haveu tingut l'honor de perdre'l vostre nas?

—Efectivament.

—L'hem trobat no fa gaire!

—Qué dieu? exclamá'l major Kovalef.

—L'alegría no'l deixava enraonar; mirá de cap a peus al policía, que estava dret enfront d'ell, els llavis i les galtes il·luminats de ple per la claror de l'espelma.

—I de quina manera? preguntá a la fi.

—Per una sorprenent casualitat; se l'ha detingut en el moment que partía.

Estava ja instal·lat en una diligencia i desitjava anar a Riga. El seu passaport estava feia temps extés a nom de un funcionari. I lo més admirable es que jo mateix el vaix pendre a primera vista per un cavaller; afortunadament portava jo les meves ulleres, i, havent-meles posades, vaig ovirar desseguida que's tractava d'un nas. Dec dir-vos que soc curt de vista, i que si us poseu enfront de mí veig perfectament que teniu cara, però no lluco ni barba, ni nas, ni boca, ni res.

Kovalef no podía dominar-se.

—On es? on es? on?; tot seguit corro corro a cercar-lo.

—No vos acaloreu. Sabent que us fa molta falta el porto a sobre. I lo admirabilíssim es que en aquest assumpte resulta sumament culpable un barber del carrer Vosnecenski, el qual se troba ara a la garjola. Feia molt temps que jo havía ensumat en ell al borratxo i al lladre, car tres díes abans havía fet correr d'una botiga un cartró de botons. El vostre nas está completament intacte.

(Seguirà).

EGMAR

UNICA LAMPARA IRROMPIBLE DE FILAMENT ESTIRAT

Unica Lámpara insensible a fortes sacudides.
La més convenient per a Fábriques, Tallers, Comers y Particulars.

A. E. G. THOMSON HOUSTON IBÉRICA. S. A. Barcelona

OFICINA DE VENDA: Ronda Universitat, 22
OFICINA D'INSTALACIONS: Aragó, 285

Bodes i bateigs

Capses i bossetes per a dolços. Preus molt econòmics. FÁBRICA I DESPATX carrer de Sant Pau, 38

URALITA ROVIRALTA

PERA TEULADES

ECONÓMIC - INCOMBUSTIBLE - LLEUGER - ETERN

Demàninse mostres, Catàleg y Pressupostos

ROVIRALTA & C.º, ENGINYERS

Plassa Antoni López, número 15, principal.—Telèfon, número 1,664
Direcció telegràfica y telefònica: "URALITA" - Barcelona

Descobriment sensacional

CURACIÓ DE LES MALALTIES DE LA PELL Y TAMBE DE LES LLAGUES DE LES CAMES

La pell - Mals de les cames

ABANS DE LA CURACIÓ

DESPRÉS DE 15 DIES DE TRACTAMENT

Havem senyalat als lectors d'aquest periòdic el descobriment sensacional del senyor RICHELET, apotecari y químic a Sedàn (Fransa), en lo que toca a les malalties de la pell. Heusaquí la llista d'aquestes malalties que han estat curades després d'alguns dies per aquest tractament meravellós.

Eczema, brians, impetigos, acnes, sarpullidos, prurigos, rojors, sarpullidos tarinàceos, sycosis de la barba, *picors, varicès, llagues varicoses y eczemes varicoses de les cames; malalties sifilítiques.*

Aquest meravellós tractament exerceix sa acció tant sobre'l lloc ont se localisa'l mal, com sobre la sang, que després d'alguns dies, se troba transformada y purificada.

Tots els assaigs han tingut bon èxit, y no ha sobrevingut jamai una recaiguda després de la curació.

El preu del tractament és proporcionat a totes les condicions de la fortuna. (Hi ha també un tractament pera nois de tres fins a setze anys.)

El senyor RICHELET acaba d'instalar dipòsits a totes les farmacies y drogueries d'Espanya.

Un follet, en llengua castellana, tractant de les malalties de la pell serà enviat gratuitament pels dipositaris a totes les persones que'l demanin.

Pera obtenir també gratuitament aquest follet n'hi ha prou ab dirigirse

AL SR. L. RICHELET, 13, RUE GAMBETTA, SEDAN (FRANSA

BARCELONA.—Senyors Vicens Ferrer y C.ª, farmacia y drogueria y la seva sucursal.—Senyors Fills de J. Vidal y Ribas, Moncada, 21, farmacia y drogueria y les seves sucursals.—Doctor Andreu, Rambla de Catalunya, 66, farmacia.—Senyors Uriach y C.ª, Moncada, 20, drogueria; Societat An.ª Monegal, Porta de l'Angel, 14, drogueria.—D. Josep Segalá Estalella, Rambla de les Flors, 4, farmacia, (Centre d'específics) —D. Viladot, farmacèutic.—D. Antoni Serra, farmacèutic.

Col·legi Montserratí

PLAÇA DEL REI, NÚMERO 1. PRIMER

Locals espaiosos ben asoleiats i ventilats, abundós i modern material pedagógic professorat actiu i competent.

La nova directora promet a les families que vulguin honrar aquest centre d'ensenyança enviant ses filles, que hi conqueriràn la cultura física intel·lectual i moral que produeix la propia satisfacció i l'admiració de tothom.

La directora
Dolors Roca

Magatzems JORBA

BARCELONA: Call, números 13 i 15
MANRESA: Born i Sant Domingo

EQUIPS COMPLETS per a col·legials

Uniforme, Roba interior, Dormitori, taula i neteja

SASTRERÍA A MIDA: Confecció esmerada

Matalaços

Complet assortit en totes classes i tamanys

PREU FIXO

Nostres magatzems venen tots els articles de la millor calitat i en excel lents condicions de preu

---

POLVO NOËL

ANTISÉPTICO

ESCOCIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVITA SUDOR Y MAL OLOR DE LOS PIES Y SOBACOS
PARA DESPUES DEL BAÑO Y TOILETTE
PARA DESPUES DEL AFEITADO

UNICO AGENTE PARA ESPAÑA, PORTUGAL Y AMERICA LATINA
JOAQUIN FAU - MALLORCA 184 - BARCELONA

Pots, a Ptes. . . 0'50 i 0'35
Pots metall luxe, a Ptes. 1'25

VENDA:
Farmacies, Drogueries i Perfumeries

Col·legi Ibèric

Carrer Lauria, 49
Director: Lic. Sr. Marcet

Obertes les classes de primera ensenyança i comerç. HI HA PENSIONATS, BATXILLERAT: Combinació de matrícula OFICIAL I COL·LEGIADA, en cada curs. Els alumnes que cursen segona assignatura PER OFICIAL són acompanyats al Institut.
Fins el 28 del corrent EXPOSICIÓ DE TREBALLS ESCOLARS.

Torns y eines de precisió

pera mecànica y rellotgeria

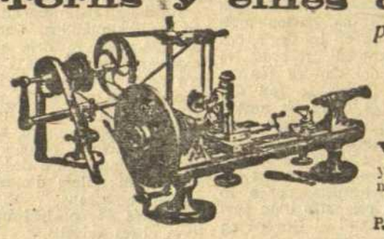

Torns pera aficionats

REPRESENTANT dels torns y útils de precisió Wolf, Jhan & C.ª y de les acreditades mes suisses marca *Matthey*

Francisco Layret
P. MADOZ, NÚM. 1, PRINCIPAL

MÁQUINES PER A COSIR

Frister & Rossmann
Preus econòmics
Bicicletes pinyó lliure 2 frenos, Ptes. 175
AGENT LL. ROURA, carrer Universitat, 5, prop Diputació

El A. B. C. Hospital, 121

Màquines per a cosir, garantitzades
Des de 30 pessetes
Accessoris i reparacions

DINER en 1.ª hipoteca i sobre valors des de'l 3 per 100 anyal, en lletres a propietaris, industrial i comerciants des de'l 1'12 per 100 al mes.

DINER en 2.ª hipoteca, usdefruits, parts indivises, i sobre generes, panos carruatges i tota garantía que convingui. Rambla de Santa Mónica, 4, entressol.

Gramofons, discos i rotlos autopianos

COMPRA, CANVI i LLOGUER
New-Phono. - Ample, 35, Barcelona, i sucursal Plaça Trilla, 4, Gracia

---

MÁQUINES PER A FER GEL

NEVERES

DAVID FERRER I C.ª S. EN C.

PASSEIG DE GRACIA, NÚM. 94
Barcelona

ESQUELES MORTUORIES

SE N'ADMETEN AN AQUESTA IMPREMPTA, FINS A LES DUES DE LA MATINADA

ENOFOSFORINA SERRA

Tónic - Reconstituient - Remineralitzant

Torna la robustesa, l'alegría, la vitalitat i totes les forces perdudes, ja sigui per un excesiu treball mental o bé per altres causes

A. Serra, Pelai, 9

Abans d'anar a la torre compreu una capseta de

ZAMPIRONI

Unic modo de poder matar els mosquits, i per lo tant, obtenir un somni tranquil

Se ven en totes les drogueries i basars. - Agents a Espanya: J. URIACH i C.ª - Barcelona

---

Gran Empresa Funeraria

Societat Anónima

40 Sucursals amb telèfon a Barcelona i pobles agregats

Enterros desde'l mes sumptuós al mes modest; d'aquests desde 25 ptes.

Central: Rambla Catalunya, 29 - Teléfon 397

Tallers, fábrica y cotxeres: CAMPO SAGRADO, 24 - Teléfon 2.691

Estufa de desinfecció, portàtil a domicili, única a Barcelona